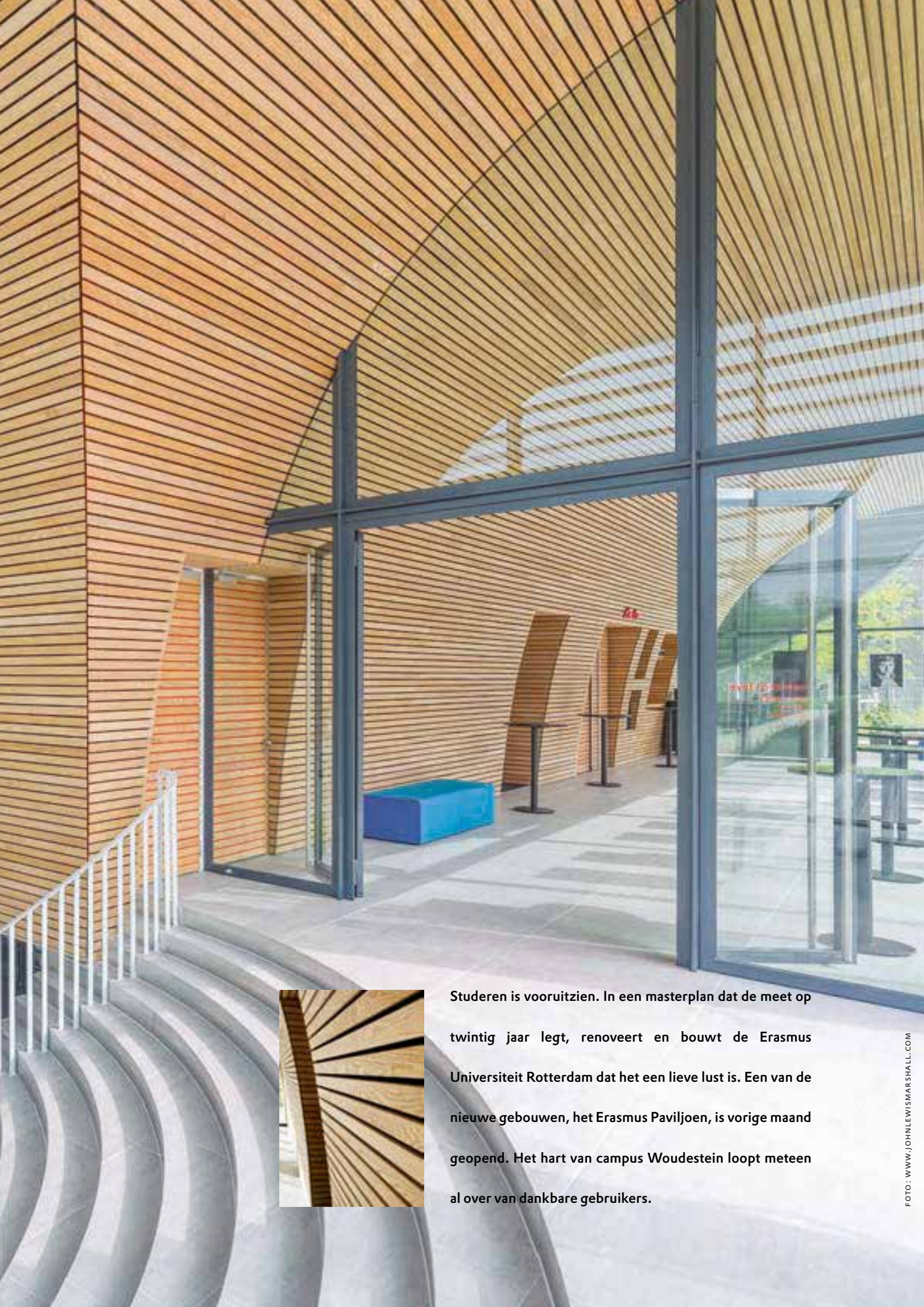

VIERKANT MET CURVES

ERASMUS PAVILJOEN ROTTERDAM

Curves in Amerikaans rood eiken en keramische tegels. Links het grand café, rechts de foyer en theaterzaal.

Studeren is vooruitzien. In een masterplan dat de meet op twintig jaar legt, renoveert en bouwt de Erasmus Universiteit Rotterdam dat het een lieve lust is. Een van de nieuwe gebouwen, het Erasmus Paviljoen, is vorige maand geopend. Het hart van campus Woudestein loopt meteen al over van dankbare gebruikers.

FOTO: CHRISTIAN VAN DER KOOY DEN HAAG

De grootte van de lamellencurves is gebaseerd op de baan van de zon. Linksachter de nieuwe studentenhuisvesting Hatta, rechts een deel van het L-gebouw.

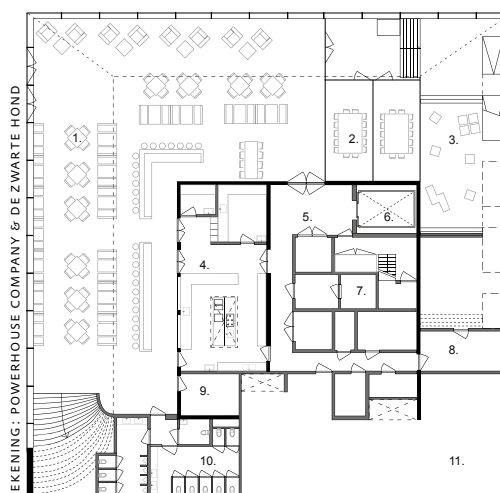

FOTO: WWW.JOHNLEWISMARSHALL.COM

Het hele gebouw, en daarmee ook de latten, is in 3D BIM-model uitgetekend.

Plattegrond campus Woudestein.

Plattegrond begane grond. **Legenda.**

1. Grand café/lounge/bar
2. Vergaderruimte/artiestenlounge
3. Studieplekken
4. Keuken
5. Verkeersruimte
6. Decor/goederenlift
7. Bergingen en koelingen
8. Personeelsruimte
9. Kantoor horeca
10. Toiletten
11. Installatieruimte

Rond 1970 liepen er op Woudestein 4.400 studenten rond, vandaag is dat geëxplodeerd tot een gekrioel van 24.000 studenten en medewerkers. Door de jaren heen werd de sturing van deze mensenmassa ad hoc gekanaliseerd, wat leidde tot een onoverzichtelijk gesluispad van wildstuderen en wildparkeren in alle mogelijke hoeken en gaten. In 2010 besloot het College van Bestuur tot een meerjarenplan dat moet zorgen voor internationale allure, een heldere plattegrond en een motiverend evenwicht tussen steen en groen.

Enorme exercitie Om alles op mensenmaat te brengen, is de enorme exercitie opgeknipt in onderdelen. De eerste fase, Campus in Ontwikkeling I (CiO I), is augustus 2013 afgesloten. Resultaat is dat er meer samenhang is gekomen tussen de bebouwingen, de campus is verlevendigd en de faciliteiten zijn verhoogd. Tezelfdertijd is CiO II van start gegaan (2013-2016); daarna volgt tot 2020 III. II gaat zich onder meer bezighouden met het creëren van kleinere collegezalen, meer studieplekken, nieuw onderwijsgebouw, foodcourt, restauratie van de bibliotheek en duurzame vernieuwing van technische installaties (gebouwen L, T, M). De onduurzame gebouwen E en N gaan ter vlakke.

Centrale assenkruis Kardinale ingreep is het centrale assenkruis van Erasmus Plaza en Institutenlaan dat de gebouwen op de campus onderling beter bereikbaar maakt; zie de plattegrond. Het eerste deel van de 400 m lange Plaza wordt ter hoogte van de Burgemeester Oudlaan omzoomd door (links) het nieuwe Mr. K.P. van der Mandeleplein met verlaagde vijver en fontein, staal-houten zitbanken, rode boombakken en patio'tuin en (rechts) grasvelden waar deels nog nieuwbouw wordt gepleegd.

In het middenstuk, het campushart, is het nieuwe Erasmus Paviljoen in het talud geschoven, waardoor het zowel boven als beneden een ingang heeft. Het vierkante gebouw (32,4 x 32,4 m) is aan de zuid- en noordzijde 6 respectievelijk 10 m hoog; aan de westkant is de gevel te openen naar een terras met de vijver nabij. Aluminium cirkelsegmenten, per gevel verschillend van grootte, hangen strak over het volume als de uiteinden van een tafellaken. Al naar het zonlicht sluiten of openen ze zich. Aan de overzijde van de Plaza komen het Erasmus Food Plaza en een mini-Spar.

Grimmige introvertie De brutalistische architectuur van het architectendriespan Elffers Van der Heyden Hoogeveen, waarin de doodse oudbouw op de campus is

opgetrokken, is behoorlijk verlevendigd door alle nieuwe stedenbouwkundige ingrepen van heldere ordening en vertroostend groen. Ook de hoge glazen wanden van het Erasmus Paviljoen doorbreken de grimmige introvertie der wanarchitectuur. Wat er binnen aan activiteiten voor studenten, universiteitsmedewerkers en bezoekers gebeurt, mag gewoon gezien worden: werken, loungen, lezingen, debatten, congressen, concerten, cabaret, toneel, film, borrels, danceparty's... Uit het gesprek met en de rondleiding door de ontwerpende architecten Willem Hein Schenk (De Zwarte Hond) en Stefan Prins (Powerhouse Company) blijkt dat ze binnen de gegeven enveloppe van het vierkant in grote zorgvuldigheid en creativiteit iets werkelijk prachtigs hebben gekweekt.

Onmiddellijke goedkeuring De aanbesteding werd gewonnen in december 2010, de bouw startte in april 2012 en de opening was 5 september 2013. Het leven van een architect gaat niet over dagen, al verliep de hele ontwikkelings- en uitvoeringsgang behoorlijk soepel in goede afspraken met universiteit en gemeente en in de onmiddellijke goedkeuring van welstand. Schenk: 'De universiteit wilde een gebouw met allure en uitstraling:

'HET HEEFT EEN HART, HET IS EEN HART,
HET LIGT IN HET HART'

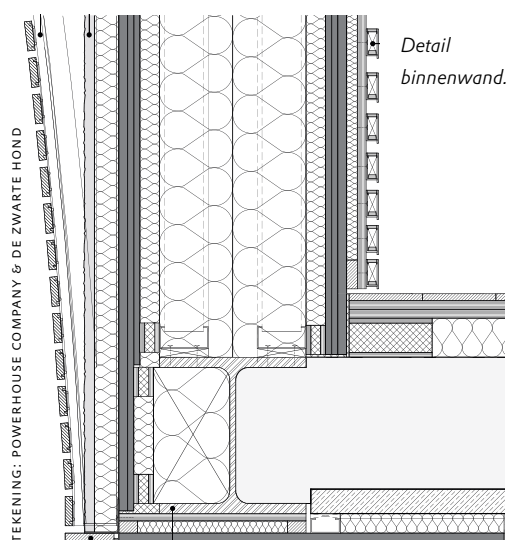
transparant, alzijdig open, dus zonder achterkant. En zo staat het er ook, perfect op het kruispunt van Erasmus Plaza en Institutenlaan. Intern heeft het een hart, het is een hart en het ligt in het hart.' En van meet af aan is nagedacht over de organisatie van het programma. Kern is de theaterzaal met foyer op het zuiden boven aan de Erasmus Plaza. Daaromheen aflopend en eronder liggen de andere publieksfuncties.

Goede koffie Langs de oostgevel met hellingbaan zijn studieplekken gesitueerd, zodat geen hinderlijk licht in de computerschermen valt. Direct onder de theaterzaal zitten keukens en opslag. Het Grand Café met koffi corner strekt zich uit langs de westelijke avondzongevel. Prins: 'Maar eerste vereiste was natuurlijk dat de koffie goed moest zijn! Anders gaat iedereen in een naburig gebouw drinken.' Ook is nauwkeurig gekeken hoe een grand café eruitziet: een hoge ruimte langs de gevel, intiem aflopend naar de bar in het midden. Schenk: 'Daarom wilden we ook zo snel mogelijk met de uitbater praten, voor de koffie én opdat hij er zich prettig voelt,

Overal geeft het rood eiken bescherming. Links de noord-gevel met studieplekken, rechts de toegang naar de koffi corner en het grand café. Middenachter vergader-ruimtes.

FOTO: WWW.JOHNLEWISMARSHALL.COM

Detail binnenwand.

De perfect gelukte hoekaansluitingen van de rood eiken latten waren de grootste uitdaging.

's Avonds krijgt het paviljoen nog meer diepte en kleur.

FOTO: CHRISTIAN VAN DER KOYD DEN HAAG

FOTO: WWW.JOHNLEWISMARSHALL.COM

Locatie: Burgemeester Oudlaan 50, Rotterdam (*erasmuspaviljoen.nl*) **Opdrachtgever:** Erasmus Universiteit Rotterdam (*eur.nl*) **Ontwerp:** De Zwarte Hond Groningen/Rotterdam (*dezwarthond.nl*), Powerhouse Company Rotterdam/Kopenhagen/Shanghai (*powerhouse-company.com*) **Aannemer:** Lokhorst Bouw & Ontwikkeling Beverwijk (*lokhorst.nl*) **Constructeur:** Pieters Bouwtechniek Utrecht (*pietersbouwtechniek.nl*) **Amerikaans rood eiken wand-/plafondsysteem:** Derako International 't Zand (*derako.com*); **montage:** Punt Systeembouw Heerhugowaard (*puntsysteembouw.nl*) **Bebouwd oppervlak:** 1.800 m² **Bouwperiode:** April 2012 - augustus 2013 (opening: 5 september 2013) **Bouwkosten:** €5,6 miljoen

anders moet je meteen weer gaan verbouwen.' Beslissend voor uitstraling en sfeer zijn de gebogen houten wanden aan alle vier zijden, die vloeiend overgaan in het plafond. In hoge overhuiving bieden ze volop bescherming, waar je je ook bevindt.

Vrijwel energieneutraal Daarmee komen we bij de drie thema's volgens welke het gebouw is opgezet. Behalve intimiteit zijn dat duurzaamheid en icoon. Qua duurzaamheid haalt het Erasmus Paviljoen hoge cijfers: GPR 9,0, epco 0,22. Het gebouw wordt natuurlijk geventileerd; in de noordgevel kunnen ramen open, in het dak luiken. De theaterzaal met zelfhelend keruing parket is wel geconditioneerd. De oplopende tribune voor tweehonderd mensen kan worden ingeschoven tot een plaats voor vierhonderd personen. Er wordt gebruikgemaakt van warmte-koudeopslag, vloerverwarming, passieve koeling en led-verlichting. Het dak is voor 90% beplakt met pv-cellen. Samen met de al genoemde aluminium gevellamellen is het studentenpaviljoen vrijwel energie-neutraal. Schenk: 'Het thema duurzaamheid gaf meteen een worsteling met de transparantie van de gevels. We hebben daar lang met de installateurs over gesproken hoe je dat slim zou kunnen verenigen. Reagerend op de seizoenen en het licht van elk moment kan het gebouw nu heel open en heel gesloten zijn.'

Grote architectuur Het systeem, volledig nieuw en uniek qua aandrijving en extrusie, maar niet veel duurder dan een standaardstelsel, is ontwikkeld met Hunter Douglas. Prins: 'De vorm van de lamellencurve is gebaseerd op de baan van de zon. Dus op de oost- en westgevel waarop de zon laag staat, heb je grotere curves, op de zuid- en noordkant kleinere.' Het systeem werkt samen met de vliesgevel, bestaande uit drievoudig HR-glas tussen antracietgrijze stalen strippen van 2 x 23 cm. Hoegenaamd is er op z'n scherpst volgens ongebaande wegen nagedacht over de vorm en materialisering van het gebouw, wat sterk bijdraagt aan het icoongehalte van het paviljoen. Want in al z'n onderdelen valt het met zichzelf gelijk. Er vertoeven krijgt zo een extra lading van welbehagen zonder dat je weet waar 'm dat nou precies in zit. Dat is het kenmerk van grote architectuur.

Vaag-drukke tekening Het deel onder de theaterzaal is uitgevoerd in beton, voor het overige zijn de constructies van staal. Op de grond liggen lichtgrijze keramische Mosa-tegels (1 x 1 m); op de trap zijn de aan- en optredes zorgvuldig watergesneden om de curves naar bovenuitgang, ingang theaterzaal en, omgekeerd, naar

het grand café vloeiend te maken; zijwaarts, achter de glasgevel, loopt de trap naadloos door in de buitenbroer. En dan komen we bij wat het beeldbepalendst is: de wanden die overlopen in de plafonds in een uitvoering van brandvertragend en blank behandeld Amerikaans rood eiken latten (15 x 60 mm, met tussennaden van 15 mm). Behalve dat het prachtig combineert met de andere materialen dient het ook een akoestisch doel in deze omgeving van harde materialen, en is het een knipoog naar de gebouwen A en C, waarin deze lichte, warm gloeiende houtsoort eveneens is toegepast. Door de vaag-drukke tekening stralen de overhuivingen vooral rust en ontferming uit. Rood eiken is een redelijk nerveuze houtsoort, maar de latten lopen gestuiknaad als kaarsen zo recht in elkaar door.

3D BIM-model Aan alle vier zijden lopen de curves of radii anders, omdat de ene wand vanaf de grond begint (zuidzijde), de andere boven de zitbanken (oostzijde) en de overige twee wanden boven de bars (west- en noordzijde). Prins: 'Het hele gebouw, en daarmee de latten, is in 3D BIM-model uitgetekend. Je kon dus exact berekenen hoe die latten op de hoeken bij elkaar komen. Al naar de radii zijn steeds andere cnc-gebogen vuren schenkels op de wanden gezet (hart op hart 60 cm) als basis voor het Derako Lineair open systeem van rood eiken delen. Deze zijn op zwart gecoate en vooraf in de juiste radius gewalste SLR-profielen met een gepatenteerde clip blind vastgeklemd. Voor Derako International waren de hoekaan-sluitingen de grootste uitdaging. Het bedrijf heeft elke hoek prefab op maat gezaagd met een speciaal daarvoor aangeschafte machine. Vervolgens zijn alle lamellen genummerd, zodat afbouwer Punt Systeembouw deze als bouw pakket kon monteren.

Chinese lampion De wanden achter de rood eiken latten zijn bespoten met akoestisch sprayplan, een korrelig afwerkproduct. Tezamen dempen ze het geroezemoes in de drukke, met elkaar verbonden verblijfsruimtes. Het sprayplan is toegepast in een rode kleur, wat verwijst naar het vele rood in het C-gebouw en de boombakken buiten. De wandenplafonds zijn aan te lichten, maar ook zit er verlichting achter de latten, waardoor het Erasmus Paviljoen 's avonds opgloeit als een Chinese lampion. Zo wordt het extra als icoon benadrukt. Prins: 'We zochten naar geometrie en zachte vormen, naar verschillende transparanties. Dat hebben de diverse materialen mogelijk gemaakt.' Op meesterlijke wijze. •